

Nr 9.

Ankom till Riksdagens kansli den 11 april 1913 kl. 2 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående anordnande av skolbad vid landsbygdens folkskolor.

Närvarande: herrar Enderstedt, Svensson i Skönsberg, Johanson i Gäre, Hallén^{*)}, Lundgren i Björna^{*)}, Mörtzell, Sterne, Zelahn, Olsson i Järnsida^{*)} och Gustafsson i Brånsta.

^{*)} Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom Andra kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 228, hava herrar *Nils Helger, E. F. Hellberg, N. A:son Berg, Harald Hallén, Ernst Liljedahl, Knut Tengdahl, Karl Magnusson, Carl O. Strid, H. E. Nordström, Martin Holmström, W. Bäckström* och *D. Viklund*, med instämmande i motionens syfte av herrar *G. Kronlund* och *Gust. Olson*, föreslagit, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning, huruvida och i vad mån från statsmakternas sida åtgärder böra och kunna vidtagas för ett mera allmänt införande av skolbad i folkskolorna på landsbygden.

Motionen.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Förbättrandet av den personliga hygien hos vårt folk är en angelägenhet, vars vikt och betydelse Riksdagen vid upprepade tillfällen skänkt sitt beaktande. Såsom ett led i en allmän strävan till folkhygienens höjande är den föreliggande motionen om anordnande av skolbad vid landsbygdens folkskolor också att betrakta.

Utskottet.

Enligt utskottets mening är denna motion värd att på allt sätt uppmärksammas. Betydelsen av bad ur hälsovårdssynpunkt är så allmänt känd, att ett ytterligare understrykande därav icke torde vara av

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 2 avd. 9 häft. (Nr 9.)

nöden. Vad särskilt skolbaden beträffar, hava motionärerna framhållit deras värde såsom befordrande renlighet i allmänhet bland barnen ävensom deras indirekta inverkan till förbättrande av luften i skolsalarna. Ur uppfostringssynpunkt hava skolbaden därjämte en viktig mission att fylla. Flertalet av dem, som i skolan blivit vanda vid regelbundna bad, torde nämligen efter slutad skolgång bibehålla den goda vanan och mången gång även med exemplets makt bibringa den åt andra.

Att skolbadens stora värde mångenstädes uppskattas, därom vittnar det förhållandet, att sådana bad redan blivit införda vid skolorna i ett betydande antal städer och därmed jämförliga samhällen. Badfrekvensen är där också anmärkningsvärt hög. För landsbygdens del är frågan emellertid ännu i stort sett olöst. Helt förbisedd är den likväl icke. Såsom motionärerna anført, ingå nämligen i de normalritningar till folkskolebyggnader på landet, vilka äro föremål för överintendentsämbetets prövning, också badstugor. Det huvudsakliga skälet till att skolbad ännu icke annat än i undantagsfall förekomma å landet torde hänföra sig till sakens ekonomiska sida. Att något initiativ från statsmakternas sida tages, synes utskottet synnerligen önskvärt. Vid en utredning i detta syfte torde kunna övervägas, huruvida de skoldistrikt, vilka önska inrätta skolbad, böra sättas i tillfälle att med bidrag av allmänna medel tillgodose detta behov. Motionärerna hava ansett, att bidrag till anläggningskostnaden borde lämnas, men att utgifterna för badhusens underhåll och verksamhet borde bestridas av kommunerna, som mot avgift skulle kunna göra baden tillgängliga för allmänheten de tider, då skolbarnen icke begagnade sig av desamma. Denna tankegång anser utskottet värd allt beaktande, helst driftkostnaderna med stöd av redan vunnen erfarenhet kunna förväntas bliva jämförelsevis små, därest man, som väl är sannolikt, kommer att begagna sig av de gamla praktiska och billiga badstubaden.

Huruvida det allmännas bidrag borde lämnas till anordnande av skolbad ej blott vid nu befintliga skolhus, utan även i samband med uppförande av nya folkskolebyggnader, därom torde en blivande utredning kunna lämna klarhet. Detsamma gäller ock om sättet för statsbidragets beräkning. Möjligen kunde man tänka sig, att skoldistriktet bestrede halva anläggningskostnaden och att den andra hälften utginge av statsmedel. En annan möjlighet vore, att, såsom motionärerna förslagsvis framhållit, bidrag av landstingsmedel därjämte erhöles. Av en blivande utredning torde också framgå, huruvida ett eventuellt statsbidrag bör stå i viss proportion till skoldistriktets eget bidrag eller utgå efter annan beräkningsgrund. I den mån, som en enhetlig grund

vid taxeringsförfarandet i våra kommuner kan åstadkommas, torde ock i en utredning beaktande lämpligen kunna skänkas åt den synpunkten, att statsbidrag skulle i regel lämnas endast till de kommuner, vilkas utdebitering till skola och eventuellt fattigvård överstiger en viss summa. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att utskottet väl betänkt, det de kulturella intressenas tillgodoseende redan ställa betydande krav på statskassan. Då det emellertid, enligt utskottets mening, här gäller ett statsintresse av stor vikt, har utskottet likväl velat skänka förslaget sitt stöd, och detta desto hellre som, om så befinnes nödvändigt, ett blivande anslag för bidrag till anordnande av skolbad å landsbygden lärer kunna beräknas till ett icke alltför stort belopp, då det här i första hand dock egentligen gäller att *uppmuntra* vederbörande till inrättande av skolbad.

Vad slutligen beträffar sättet för den ifrågasatta utredningens utförande, vill utskottet erinra därom, att vid årets riksdag redan föreläggat en del frågor, avseende skolhygien och fysisk fostran, av vilka utskottet till förberedande behandling förehåft frågorna om utredning angående åvägbringande av en effektiv tandvård särskilt vid landsbygdens småskolor och folkskolor samt beträffande obligatorisk läkarundersökning av folkskolebarn m. m. Efter utskottets uppfattning torde utredningen av alla dessa spörsmål böra ställas i ett visst samband, ett förfarande, vilket såväl ur kostnadssynpunkt som med hänsyn till frågornas enhetliga behandling torde komma att visa sig ändamålsenligt.

Utskottet, som sålunda på det varmaste vill understödja motionärernas förslag, får med åberopande av det anförda hemställa,

att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i vad mån från statsmakternas sida åtgärder böra och kunna vidtagas för ett mera allmänt införande av skolbad i folkskolorna å landsbygden.

Stockholm den 11 april 1913.

På utskottets vägnar:

M. ENDERSTEDT.

Reservation av herrar *Mörtsell* och *Gustafsson* i Brånsta.
